

Inteligența artificială – *un alter ego* în sfera drepturilor de autor?

Nadine Agrigoroaei
Ioana Chiriță
Daniel Herciu
Vasile Soltan

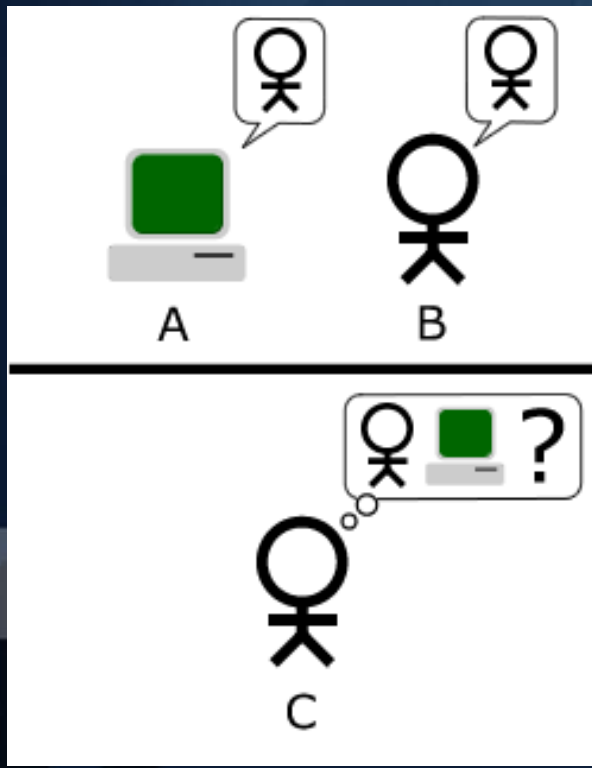
1010100100010110111100110110101001011101011010101111011010011101001011010
101101010010101010101101101010010101010110110101001010101011011010100101
1101101010010101010110110101001010101011011010100101010101101101010010
101010010001011011110011010110101001011101011010101111011010011101001011010
1011010100101010101101101010010101010110110101001010101011011010100101
11011010100101010101101101010010101010101101101010010101010101101101010010

„Progresul cunoașterii nu înlătură, ci implică răspunderea folosirii rezultatelor sale; [...]; fenomene pe care credeam că le stăpânim cunosc zvârcoliri și evoluții imprevizibile; pe cerul dezvoltării apar evenimente, uneori constelații de evenimente cu totul noi, care ne adresează adevărate sfidări, ne solicită răspunsuri, ne trimit somații.” (Paul Dobrescu, în „Computere și trandafiri sau Paradoxurile progresului”)

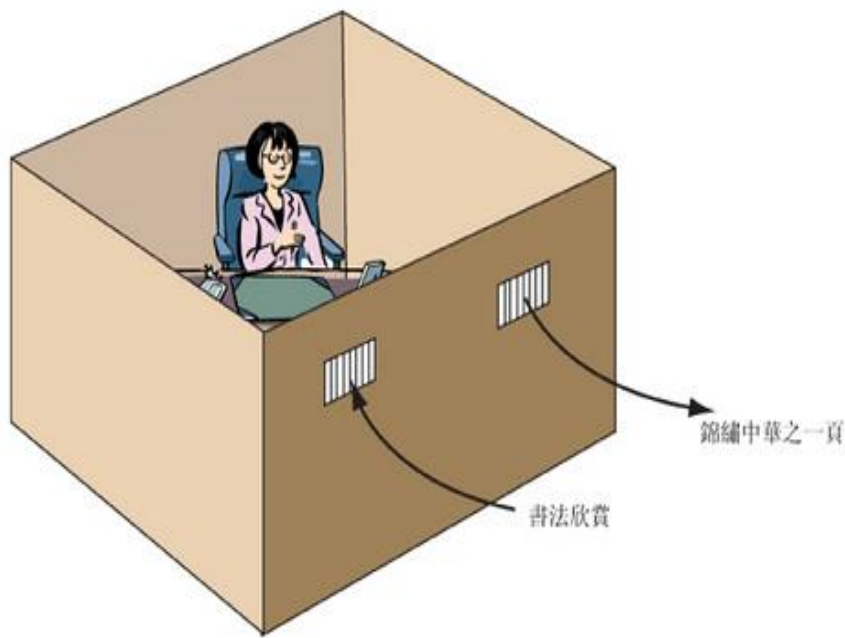

Testul Turing

Experiment prin intermediul căruia matematicianul și informaticianul britanic **Alain Turing** își propunea să răspundă la întrebarea: Pot (sau vor putea) computerele să gândească?

The „Chinese Room” Experiment

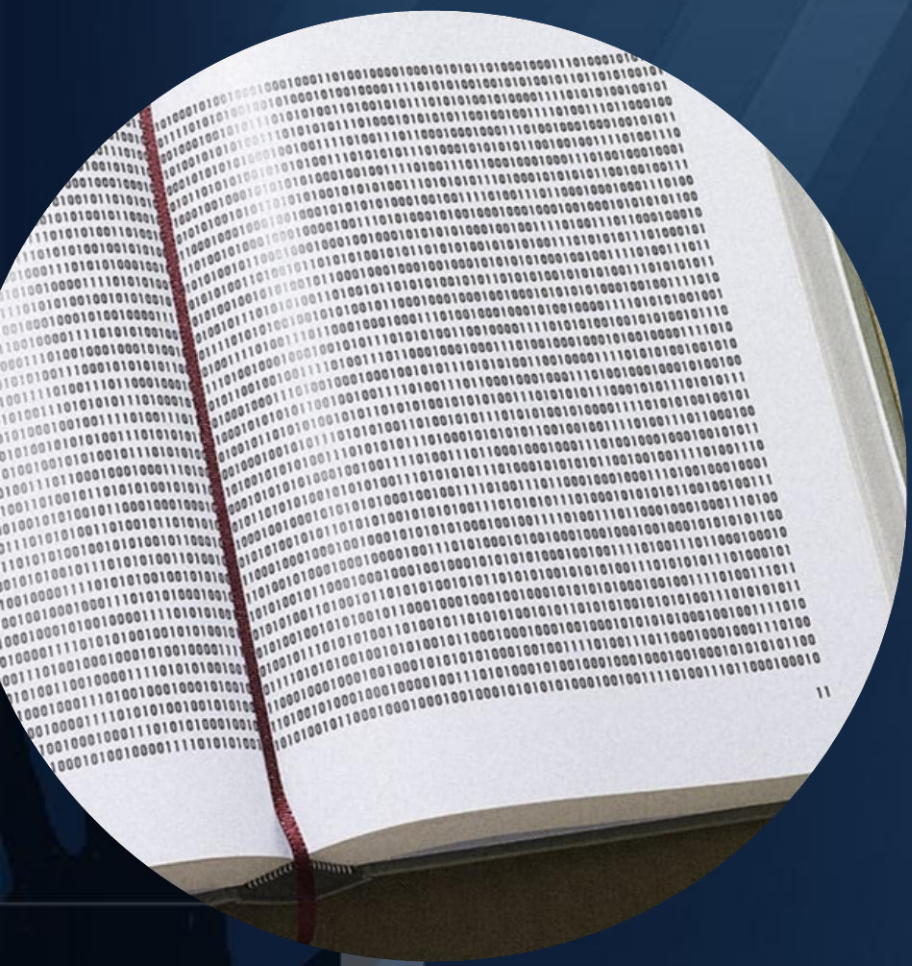
John Searle a propus în lucrarea sa „Minds, Brains and Programs” (1980) un argument împotriva Testului Turing.

Testul Turing se dovedește a fi insuficient în opinia lui Searle, acesta fiind de părere că ceea ce ar trebui să realizeze *inteligența artificială* nu este simularea comportamentului uman, ci intenția comportamentală, singura care ne poate garanta prezența gândirii.

Inteligența artificială (IA) - autor al operei sau subiect al dreptului de autor?

- Calitatea de autor rezultă dintr-un fapt juridic, în timp ce calitatea de subiect al dreptului de autor constituie o problemă de drept.
- Devin din ce în ce mai frecvente cazurile în care, în urma programării algoritmilor, computerele se dovedesc a fi veritabili creatori de operă de artă.
- Să ne gândim la produsul creativ ca la rezultatul unei intime colaborări între Uman și Artificial?

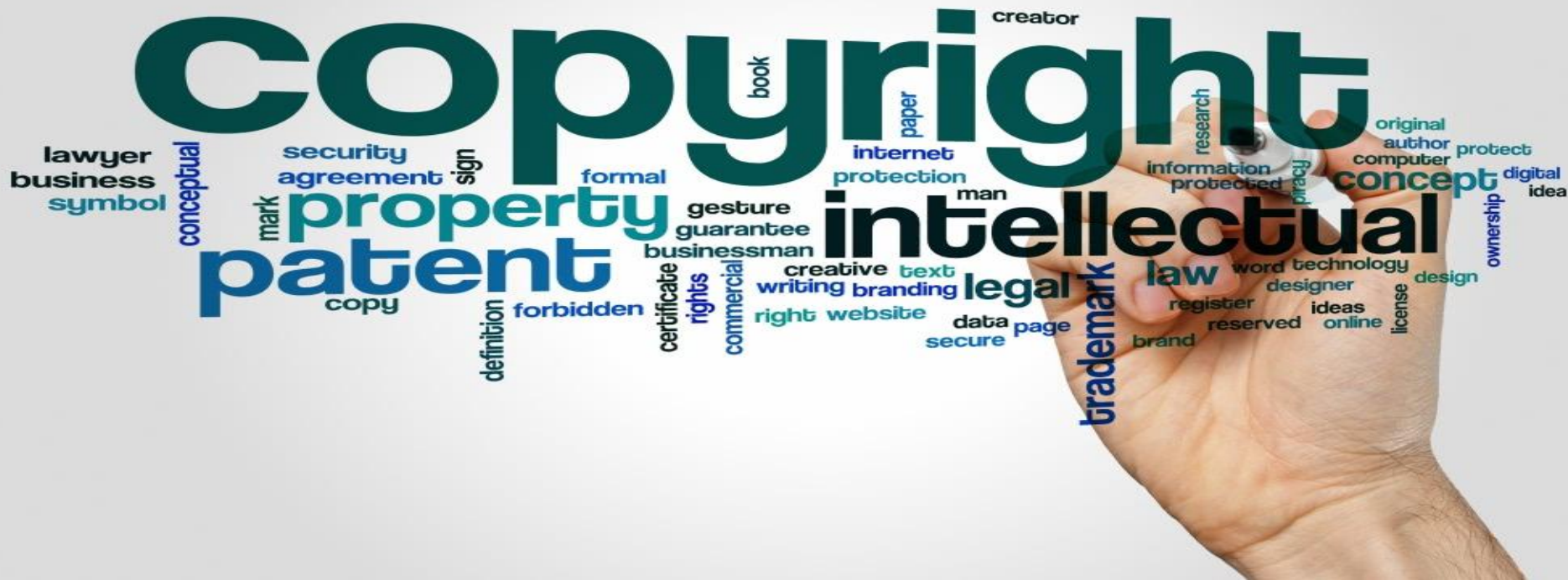
„The Day a Computer Writes a Novel”

În Japonia a apărut un roman considerat a fi produsul creativ al unui *software* înzestrat cu inteligență artificială. Robotul programat de japonezi este coautorul acestui scurt roman intitulat „The Day a Computer Writes a Novel”.

Conținutul drepturilor de autor

În legislația română, dreptul de autor are un conținut complex, coexistând elementele personale nepatrimoniale cu cele patrimoniale. Astfel, în dreptul român a fost consacrată concepția dualistă a dreptului de autor, unind în conținutul său atât prerogative de natură patrimonială, cât și nepatrimonială

Drepturile morale de autor

Conform art. 10 din Legea nr. 8/1996, autorul unei opere are următoarele drepturi morale:

a) dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștință publică

b) dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei

c) dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștință publică;

d) dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei

e) dreptul la retractarea operei.

- Drepturile morale sunt indisolubil legate de personalitatea autorului fiind „expresia juridică a relației dintre autor și opera sa”. De aici rezultă și caracterul inalienabil, insesizabil și imprescriptibil al dreptului de autor. Consecința caracterului personal al drepturilor morale este faptul că exercitarea lor se poate face numai de către autor în timpul vieții sale, fiind lăsată la aprecierea absolută și discreționară a autorului.

Dreptul de divulgare

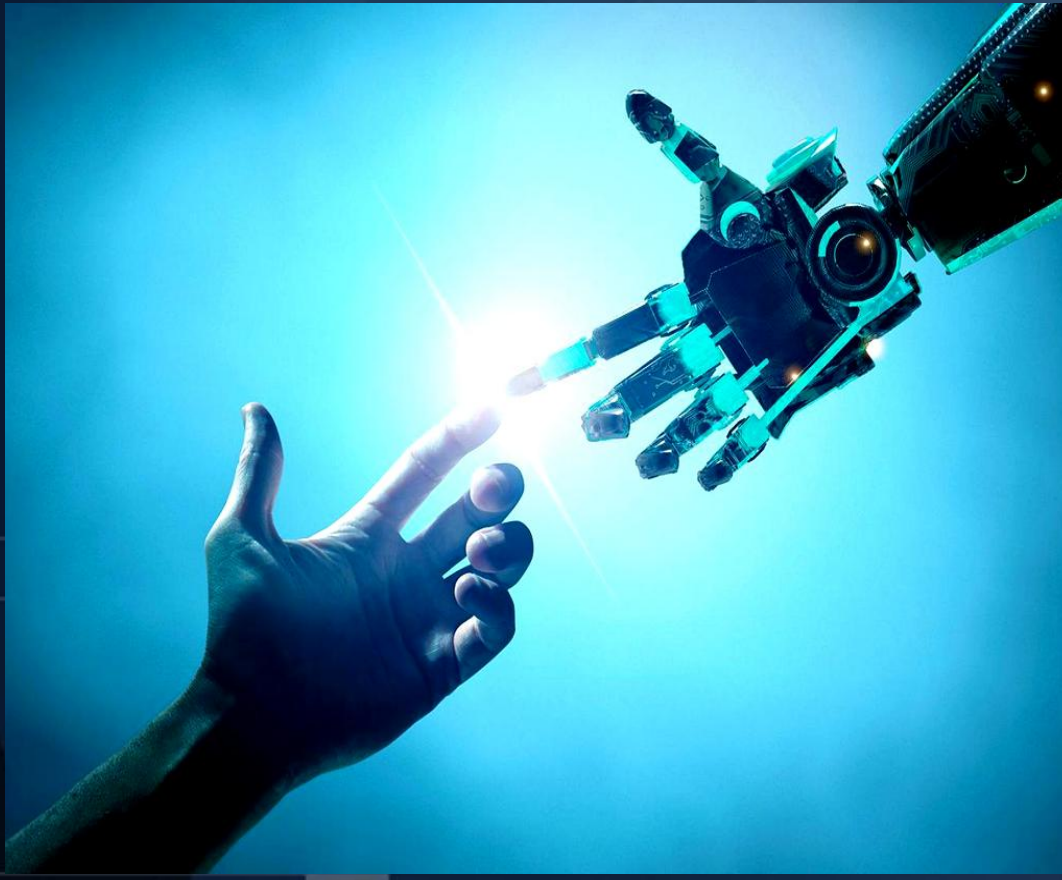

Dreptul de divulgare al operei, consacrat de art. 10 lit. a, are o influență hotărâtoare asupra nașterii drepturilor patrimoniale, deoarece exploatarea operei devine posibilă numai după exercitarea acestuia. Acesta oferă autorului posibilitatea de a decide cu privire la aducerea operei la cunoștința publicului, de a determina limitele, modalitatea și momentul publicării.

În considerarea faptului că numai autorul poate să-și asume responsabilitatea morală și juridică a exercitării dreptului de divulgare, în ce măsură inteligența artificială ar putea să conștientizeze și să evalueze efectele divulgării?

Dreptul la paternitatea operei

Dreptul la paternitatea operei nu poate fi recunoscut decât persoanei fizice. Acesta prezintă două aspecte, unul pozitiv și unul negativ, ce constă în dreptul de a se opune oricărui act de uzurpare, contestare a calității de autor din partea unui terț. Din nou, este discutabil cum ar putea în mod efectiv inteligența artificială să-și exercite dreptul la paternitate sub aspectul său negativ.

Dreptul la inviolabilitatea operei

Dreptul la inviolabilitatea operei reprezintă dreptul autorului de a se opune oricărei modificări sau atingeri adusă operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa. Această prerogativă este recunoscută tocmai pentru că opera poartă amprenta personalității autorului, acesta fiind de multe ori asociat, de către oameni, cu creațiile sale. În cazul unui algoritm este discutabil dacă se poate vorbi de o personalitate, de factorul subiectiv care stă la baza tuturor deciziilor pe care autorul le ia cu privire la publicarea și modificarea operei.

În Statele Unite ale Americii dreptul de autor este recunoscut persoanei care întreprinde măsurile necesare pentru crearea operei. Această soluție a fost adoptată de majoritatea statelor, precum Marea Britanie, Irlanda de Nord și Noua Zeelandă.

Deși legislația americană prevede clar că dreptul de autor nu se poate recunoaște decât unei persoane fizice, se conștientizează necesitatea unor modificări legislative care reglementeze noile situații apărute, interesante, dar care nu pot fi tranșate cu ușurință, deoarece ele nu intră în categoria ipotezelor reglementate la ora actuală.

Drepturi patrimoniale de autor

Dreptul autorului de a obține foloase materiale în urma exploatării operei sale a fost, în evoluția reglementărilor în materie, primul drept recunoscut în favoarea autorilor.

Caracterele drepturilor patrimoniale de autor

a) Sunt legate de persoana autorului

- Caracterul personal al drepturilor patrimoniale de autor rezultă din art. 1 din Legea nr. 8/1996 care, arătând că dreptul de autor este legat de persoana autorului, nu face distincție între prerogativele patrimoniale și cele morale ale acestuia.

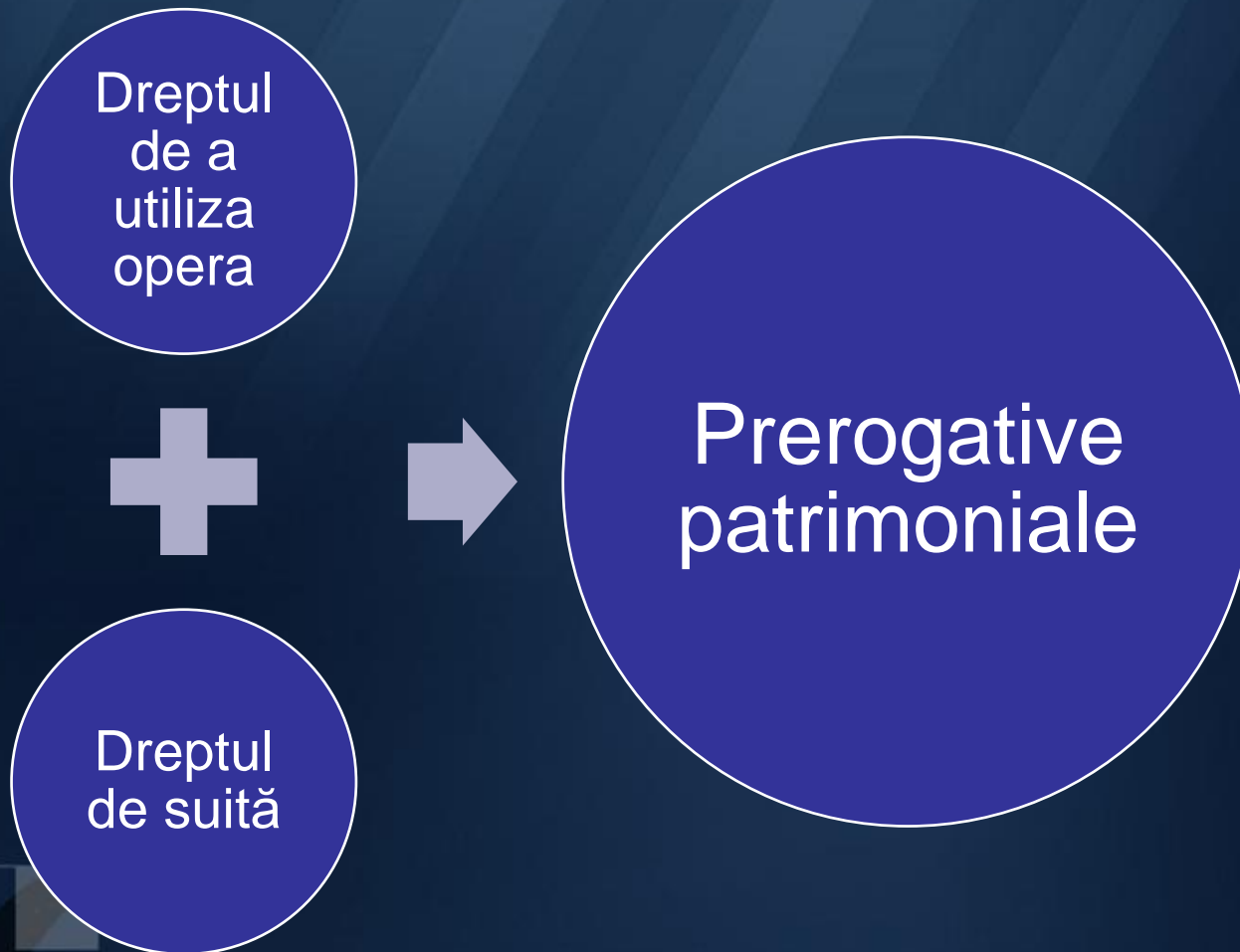
b) Sunt exclusive

- Autorul este singurul care are dreptul de a decide dacă opera sa va fi exploatată, în ce mod și când se va realiza acest lucru. Pe de altă parte, monopolul exploatării aparține în exclusivitate autorului.

c) Drepturile patrimoniale de autor sunt limitate în timp

- Drepturile patrimoniale de autor sunt temporare; în temeiul art. 25 alin. (1) Legea 8/1990, drepturile patrimoniale de autor durează toată viața autorului. După moartea autorului, ele se transmit moștenitorilor, potrivit legislației civile, pe o perioadă limitată.

Legea nr. 8/1996

Dreptul de a utiliza opera

- Dreptul autorului de a utiliza opera sa, se realizează prin exercitarea drepturilor sale distincte și exclusive de a autoriza sau de a interzice conform art.13, Legea 8/1996.
 - a) reproducerea operei;
 - b) distribuirea operei;
 - c) importul în vederea comercializării pe piața internă a copiilor realizate, cu consimțământul autorului, după operă;
 - d) închirierea operei;
 - e) împrumutul operei;
 - f) comunicarea publică, direct sau indirect a operei prin orice mijloace, inclusiv prin punerea operei la dispoziția publicului, astfel încât să poată fi accesată în orice loc și în orice moment ales, în mod individual de către public;
 - g) radiodifuzarea operei;
 - h) retransmiterea prin cablu a operei;
 - i) realizarea de opere derivate.

Dreptul de suită

Potrivit art.21 din lege astfel cum a fost modificat, dreptul de suită are două componente:

- dreptul autorului unei opere originale de artă grafică sau plastică ori al unei opere fotografice beneficiază de un drept de suită reprezentând dreptul de a încasa o cotă din prețul de vânzare obținut la orice revânzare a operei, ulterioară primei înstrăinări de către autor;
- dreptul autorului de a fi informat cu privire la locul unde se află opera sa (art.21 alin.1).

RAPORT

conținând recomandări adresate Comisiei referitoare la normele de drept civil privind robotica (2015/2103(INL))

Conține recomandări adresate Comisiei referitoare la normele de drept civil privind robotica, care, printre multe alte recomandări, este menționată și cerința de creare a unor criterii în temeiul cărora să se recunoască protecție operelor create de roboți cu inteligență artificială. Rezoluția solicită Comisiei să propună o abordare echilibrată a drepturilor de proprietate intelectuală atunci când acestea sunt aplicate standardelor de hardware și de software, precum și codurilor care protejează inovarea și, concomitent, promovează inovarea. În plus, se solicită elaborarea unor criterii pentru „creație intelectuală proprie” pentru operele ce pot face obiectul drepturilor de autor produse de computere sau roboți.